

Katowice-Kielce, 30.11.2016r.

dr hab. Leszek Wieczorek, prof. UJK

Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

**Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr Urszuli Gęślickiej**

na temat

**Prawne i kryminologiczne aspekty
wykonywania zawodu komornika sądowego**

napisanej w Zakładzie Prawa Karnego i Kryminologii
pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Emila W. Pływaczewskiego

Już na wstępie niniejszej recenzji zauważyć należy, że praca mgr Urszuli Gęślickiej na temat „Prawne i kryminologiczne aspekty wykonywania zawodu komornika sądowego” stanowi niezwykle cenne i nieszablonowe kompendium wiedzy na temat prawnych uwarunkowań pracy komornika sądowego. Przy czym, niezbędne podkreślenia jest, że kompendium to jest trafnie uzupełnione o analizę (również w oparciu o badania empiryczne) wybranych aspektów kryminologicznych tego zagadnienia. Stanowi bowiem wynik badań prowadzonych zróżnicowanymi (ilościowymi i jakościowymi) metodami badawczymi (nie tylko metodą historyczno-porównawczą i metodą formalno-dogmatyczną, nie tylko więc tzw. metodą desk research, ale również i sondażu diagnostycznego przy wykorzystaniu techniki badań ankietowych oraz wywiadu z sędzią kompetentnym/sędziami kompetentnymi oraz zróżnicowanych narzędzi badawczych w postaci między innymi prawidłowo skonstruowanego kwestionariusza ankiety). Jednoznacznie ocenić należy, że treść pracy odpowiada prawidłowo określönemu (również w tytule) tematowi. Dotyczy ważnego i aktualnego problemu prawnego, kryminologicznego oraz (szczególnie w ostatnim

okresie) społecznego, gdyż jak słusznie we wstępie na stronie 6 zauważa Doktorantka „w ostatnim czasie można zaobserwować szczególnie nasiloną falę krytyki spływającej na osoby wykonujące ten zawód (zawód komornika sądowego – dodatek mój)”. Praca mgr Urszuli Gęślickiej jest niewątpliwie dziełem nowatorskim, gdyż w polskiej literaturze specjalistycznej podjęta przez Autorkę problematyka nie została – jak dotąd – tak szeroko i wnikliwie zbadana i opisana. Szczególnie, że jak stwierdza Autorka we wstępie na stronie 6 jest „wypadkową ponad pięcioletniej obserwacji (uczestniczącej – dodatek mój) wykonywania zawodu komornika sądowego oraz praktyki prowadzenia postępowania egzekucyjnego”.

Poszczególne części tematyczne ocenianej dysertacji ujęte zostały w siedmiu rozdziałach (praca zawiera także wykazu skrótów, wstęp, podsumowania, bibliografię oraz aneksy i liczy łącznie 226 stron) co należy uznać za rozwiązanie słuszne, choć nie pozbawione drobnego mankamentu, o którym mowa poniżej. Części pracy stanowią wzajemnie się uzupełniający, logiczny ciąg, choć w mojej ocenie rozdział empiryczny (rozdział VII zatytułowany „Analiza wyników badań empirycznych”) powinien być rozbudowany, (może nawet ta część pracy powinna stanowić dwa rozdziały) i inaczej (czyli merytorycznie) zatytułowany. Szczególnie, że według mnie ten empiryczny (kryminologiczny), mający praktyczne egzemplifikacje aspekt pracy, stanowi o wyróżniającym charakterze prowadzonych przez Doktorantkę eksploracji.

Pomimo powyższych uwag, strukturę pracy składającą się z wyraźnie wyodrębnionych:

- części teoretycznej stanowiącej podstawę oraz uzasadnienie stawianych pytań badawczych, na którą składają się rozdziały zatytułowane: „Rys historyczny postępowania egzekucyjnego i urzędu komornika sądowego” z 3 podrozdziałami obejmujący łącznie 23 strony, „Status komornika sądowego w świetle ustawy z 29.08.2017r. o komornikach sądowych i egzekucji” z 5 podrozdziałami obejmujący łącznie 34 strony, „Prawnokarna ochrona komornika sądowego” z 6 podrozdziałami obejmujący łącznie 44 strony, „Odpowiedzialność odszkodowawcza i dyscyplinarna komornika sądowego” z 2 podrozdziałami obejmujący łącznie 20 stron,

„Odpowiedzialność komornika sądowego na gruncie prawa karnego”
z 7 podrozdziałami obejmujący łącznie 45 stron;

- części metodologicznej, którą stanowi rozdział pod tytułem „Metodyka badań”
z 4 podrozdziałami obejmujący łącznie 17 stron;

- części empirycznej, w skład której wchodzi rozdział pod tytułem „Analiza
wyników badań empirycznych” z 4 podrozdziałami obejmujący łącznie 20 stron)

należy uznać za prawidłową.

Niepodważalnym walorem recenzowanej pracy jest także jej warstwa multidyscyplinarna. Praca dotyczy bowiem, tak historii postępowania egzekucyjnego i urzędu komornika sądowego, jak i statusu komornika sądowego w świetle aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (a więc quasi prawa administracyjnego, gdzie komornik sądowy traktowany jest jak funkcjonariusz publiczny, organ władzy publicznej, co słusznie na ss. 41-45 zauważa Doktorantka), jak i prawnokarnej ochrony komornika sądowego, ale także, odpowiedzialności odszkodowawczej i dyscyplinarnej komornika sądowego oraz jego odpowiedzialności na gruncie prawa karnego.

Pod względem formalnym praca spełnia wszystkie wymagania dla tego rodzaju opracowań. Wniosek ten (pomimo wcześniejszych uwag dotyczących rozdziału VII) dotyczy zarówno techniki jej redagowania, poprawności językowej, jak również jej układu, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów i kompletności tez. Drobne potknięcia, które mają przede wszystkim charakter techniczny, polecam uwadze Autorki w ramach wydawniczego opracowania i korekty.

Zasadniczym celem podjętych przez Doktorantkę badań było (s. 11) „zweryfikowanie skali przestępczości i nieprawidłowości występujących podczas wykonywania czynności służbowych przez komorników sądowych”, a ogólny problem

badawczy (s. 12) to „problem przestępczości wśród komorników sądowych i dłużników”. W pracy odstąpiono od konstruowania pytań szczegółowych formułując w to miejsce (s. 12) następujące hipotezy badawcze:

1) komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym w świetle przepisów prawa karnego;

2) zawód komornika sądowego należy do zawodów niebezpiecznych i podlega ochronie prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych;

3) zawód komornika sądowego należy do zawodów zaufania publicznego;

4) komornik sądowy ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą, dyscyplinarną oraz odpowiedzialność karną

choć, (w ocenie piszącego te słowa) za Stefanem Nowakiem¹ w przypadku badań empirycznych (podobnie między innymi Krzysztof Konarzewski w przypadku badań eksploracyjnych²) postulowałbym rezygnację ze stawiania hipotez badawczych, a jedynie skonstruowane pytań szczegółowych i udzielenie na nie odpowiedzi w poszczególnych częściach pracy (szczególnie w części empirycznej).

Kolejna, raczej formalna uwaga, dotyczy umiejscowienia rozdziału I („Metodyka badań”). Wydaje się, że kwestie dotyczące organizacji badań, powinny bezpośrednio poprzedzać rozdział ściśle badawczy (w pracy rozdział VII), tj. prezentujący wyniki badań empirycznych („Analiza wyników badań empirycznych”).

Szczególnie istotne wydają się fragmenty pracy odnoszące się do badań terenowych przeprowadzonych za pomocą wspomnianego kwestionariusza ankiety realizowanego za pomocą elektronicznego formularza kierowanego do komorników sądowych, asesorów komorniczych oraz aplikantów II-go roku aplikacji komorniczej, na prośbę Doktorantki przez Dyrektora Biura Krajowej Rady Komorniczej za pomocą platformy do logowania dostępnej jedynie, wyżej wymienionym podmiotom

---

¹ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Warszawa 2007, s. 35-36

² K. Konarzewski, *Jak uprawiać badania oświatowe*, Warszawa 2000, s. 46-47.

(ostatecznie badania przeprowadzono na populacji 314 osób, w tym 114 komorników, 98 asesorów komorniczych oraz 102 aplikantów komorniczych II roku aplikacji), ale także i w oparciu o akta sądowe sprawy zakończonej prawomocnym wyrokiem skazującym b. komornika sądowego ze Szczytna. Także warte podkreślenia jest, że Doktorantka zebrała interesujące dane statystyczne (w zakresie dotyczącym przestępstw popełnianych przez komorników sądowych), które mają również znaczny walor poznawczy z powodu ich jedynie częściowego gromadzenia (nie przetwarzania w sposób właściwy, niezbędny na potrzeby pogłębionych analiz - co wskazano na stronie 16 recenzowanej pracy) i udostępniania przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Krajową Radę Komorniczą. Uwaga ta odnosi się tak do materiałów publikowanych, jak i nie publikowanych, do których dostęp jest dość utrudniony. Jest to tym bardziej niepokojące, gdyż ciągłość obserwacji tych danych może zapewnić jedynie obserwator wyznaczony przez państwo, które wyposaży go w arsenał niezbędnych środków i kompetencji³.

Należy jednak podkreślić, że zaprezentowane w recenzowanej pracy rozważania obejmują liczne problemy i zagadnienia szczegółowe, których analiza nie ogranicza się jedynie do rekonstrukcji dotychczasowych poglądów ale stanowi asumpt do trafnie sformułowanych przez Autorkę licznych wniosków praktycznych (wskazanych w podsumowaniu). W tym, między innymi, że „problem przestępczości wśród komorników i dłużników występuje, jednakże w niewielkiej skali” (strona 204). Doktorantka trafnie ocenia także, iż „pomimo licznych głosów w doktrynie negujących status komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego, należy jednoznacznie stwierdzić, iż komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym” (tamże) oraz „organem państwa” (strona 205).

Szczególnie interesujący jest wniosek na stronie 209 „im mniejsza będzie przestępczość wśród samych komorników tym mniejsza również wśród dłużników”, który wnoszę aby w ramach publicznej obrony doktorskiej Doktorantka Pani mgr Urszula Gęślicka uzasadniła. Zasadne wydaje się także, aby w trakcie obrony Doktorantka wskazała na aktualne propozycje legislacyjne dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej,

---

³ R. Grupiński, *Opis statystyczny w badaniach prawoznawczych*. Warszawa 1981, s. 5–6.

dyscyplinarnej i karnej komorników sądowych, a może nawet szerzej, aktualnych regulacji dotyczących wykonywania zawodu komornika sądowego i sytuacji panującej w korporacji zawodowej komorników sądowych.

Należy podkreślić, że zaprezentowane w recenzowanej pracy rozważania obejmują liczne problemy i zagadnienia szczegółowe, których analiza nie ogranicza się jedynie do rekonstrukcji dotychczasowych poglądów. Co do wielu podniesionych w pracy kwestii, Autorka zajmuje własne stanowisko i przekonywująco je uzasadnia, korzystając przy tym z argumentów, których podstawę stanowią podjęte badania oraz własne obserwacje Doktorantki. Na podkreślenie zasługuje także dokumentacja badawcza analitycznych wątków pracy, co znajduje wyraz w bogatej literaturze (krajowej i zagranicznej) przedmiotu (105 pozycji literatury, 57 aktów prawnych, 77 pozycji orzecznictwa – łącznie 239 pozycji). Nie ulega wątpliwości, że biorąc pod uwagę temat pracy dobrano literaturę aktualną a źródła dobrane i wykorzystane zostały prawidłowo.

Powyższe uwagi i oceny częściowe, dotyczące różnych kwestii analizowanej problematyki i recenzowanej pracy, prowadzą do jednoznacznego, pozytywnego wniosku, że **recenzowana rozprawa odpowiada wymogom** określonym w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 882, 1311), w szczególności zgodnie z art. 13 tejże ustawy stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Biorąc powyższe pod uwagę wnioskuję o dopuszczenie Pani mgr Urszuli Gęślickiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Pragnę także zauważyć, że recenzowana praca, jako szczególnie wartościowa, zasługuje na (po poprawkach redakcyjnych i innych zgodnie z powyższą recenzją)

rekomendowanie jej do druku. Jako przedstawiciel nurtu kryminologii humanistycznej postulowałbym jednak zwiększenie ilości egzemplifikacji uzyskanych wyników badań poprzez analizę (opis) większej ilości indywidualnych przypadków odnoszących się czy też opisujących poszczególne wnioski z badań. Uzupełnienie takie znacznie zwiększyłoby jej atrakcyjność na rynku wydawniczym, nie pozbawiając (a nawet w moje ocenie wzbogacając) jej wartość naukową (w tym walor poznawczy i naukowy).

Biorąc pod uwagę moją jednoznacznie pozytywną recenzję oraz rekomendowanie pracy do druku wnoszę także o uznanie **pracy za wyróżniającą.**

*2 tygodni walecznego
mocy
preceod,*